

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Margareta virgine, Regis Hungarici filia, ordinis Prædicatorij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

Eodem autem ipso anno, quo acerbissima illa squaloris plaga repulsa est, Dei seruus Iacobus accersit sanctissimum Episcopum, eumque rogauit, vt speluncam, hoc est, sepulcrum curaret, in quo iandiu ipse domicilium habuerat, & ab eo petiuit, vt mortuus illic sepeliretur. Id cum ille se facturum promississet, & in urbem reuersus esset, post paucos dies beatus Iacobus in senectute bona obiit, quintum & septuagesimum annum agens. Quod cum religiosissimus Episcopus cognouisset, ad eum locum cum toto clero & probis laicis accessit: qui cum aromatibus preciosis eum condidissent, Deum ipsum & eius gloriam celebrantes, venerandas eius reliquias in illo ipso monumento deposuerunt. Postea sanctus Dei sacerdos sacram aedem ad speluncam aedificauit, eiusque reliquias illuc transtulit. Quo in loco vsque ad hodiernum diem multi curantur, ac tota ciuitas & finitima regio eius memoriam singulis annis celebrans, diem magnum festum agit, in gloriam benigni Dei, qui sic illum honorauit: quem & nos consueto more & gloriose celebremus, benedicentes Patri, Filio, & Spiritui sancto, cui gloria est & imperium in secula seculorum, Amen.

Moritur.

Eius festum
quorannis
celebratur.

VITA ILLUSTRISSIMAE MARGARETAE VIRGINIS, FILIAE REGIS HUNGARORVM, ORDINIS PRAEDICATORVM, quam F. Garinus S. Theologiae Doctor eiusdem Ordinis, ex iuratorum testimonio diffusioribus dictis in compendium redegit Auinione, Anno Christi 1340. Etsi autem nondum certo mihi constat, eam esse relatum in numerum sanctorum, at tamen id vt fuerit & Hungariae rex petijt, & aliquot Romani Pontifices diligenter insenserunt inquiri de vita illius: quae ab ipsis propè incunabilis fuit sanctissima. Stylus in Lectoris gratiam per F. Laurentium Surium passim mutatus est.

8. IANVAR.

Is Bela 4. est eius nominis: & Maria, filia Constantinopolitani Imperat.

Offert puella in monasterium.

Nota deuotione et humilitatem.

Fundatio monasterij in insula Danubij.

Lustissima virgo Margareta, in Dominicano coenobio Insulae beatissimae semperque virginis Mariae, quae est in Danubio & dioecesi Vespriemiensi, monasticam professam religionem, valde nobilis fuit genere, sed moribus nobilior. Fuit enim filia illustrissimi regis Hungariae Bela ac reginae Mariae: qui cum timerent Tartaros ipsorum regnum inuasuros, voto se obstrinxere Deo, si regnum liberaret a Tartaris, & filiam ipsi daret, oblaturos se illam ipsi perpetuo seruituram apud sorores instituti Dominicani. Et Tartari quidem discessere, regina verò concepit, & peperit filiam Margaretam: quae vbi annos tres & sex menses aetatis habuit, a parentibus in monasterium Vespriemiense oblata est, eiusque amore dominae Olympias Comes, quae eius fuerat nutrix, monasticum induit habitum in eodem coenobio, vt & Deo seruiret, & puellam nobilem custodiret. Margareta verò in tantilla etate statim deuotioni se dedit, & preces Horarias beatissimae Mariae Virginis intra annum dimidium perfecte didicit, & cum alijs persoluit. Ludos verò pueriles, quibus illa solet gaudere aetas, respuens, alijs ludentibus, orationi vacabat: immò etiam illas ludere volentes, ad precandum pertrahebat.

Cum verò magistra illius a precibus retrahere illam vellet, ne corpusculum suum grauaret, tandiu permansit in fletu, donec magistra lachrymis eius victa, liberam ei faceret in precibus perseverandi potestatem. Erat sane summa humilitate praedita, nec regis filia dici voluit: sed quoties sic appellata fuisset, cum lachrymis conquirebatur se audiuisset vituperium. Atque hac de causa raro voluit loqui cum parentibus suis, ne ex illorum colloquio gloriosior putaretur. Dixit aliquando: Vtinam Deus hanc mihi largitus esset gratiam, vt non regis essem filia, sed potius rustici cuiusdam: non nobilis, sed ancilla paupercola. ita enim illi liberius possem inseruire. Postquam autem decem plus minus annorum fuit, cum multis alijs translata est ad monasterium Insulae Danubij, ab eius parentibus Christi amore fundatum. Cum adhuc quartum aetatis ageret annum,

con.

conspiciens crucem quandam, sciscitabatur ex sororibus, quid rei esset. Respondenti-
bus illis, signum esse crucis, in qua Deus Dei filius, nostræ salutis causa suum sudisset
preciosissimum sanguinem, illa his auditis, statim crucem amplexari & osculari cœpit,
& coram illa se prosternens, & adorans crucifixū, alta voce dixit: Domine, me tibi com-
mitto. Ex eo autem tempore tanta deuotione erga sanctam crucem ferebatur, vt vbi-
cunquē crucem videret, quocunquē etiam detineretur impedimēto, sese prosterneret,
eamque adoraret. Quandam etiam crucem paruulam de ligno sanctæ crucis habens,
semper secum portabat, & die ac nocte sæpius osculabatur deuotè: Alijs euntibus ad
locum refectōnis, illa semper orabat coram imagine Christi crucifixi, quæ erat in do-
mo, vt vocant, Capitulari: & aliquando tam diu manebat in oratione, vt vsque ad alte-
ram refectōnem non comederet. Orabat vt plurimum ante altare sanctæ Crucis, vel
coram imagine crucifixi. Tanta quoquē deuotione complectebatur nomen Iesu, vt
quasi semper illud in ore haberet: nec aliquid illi sapidū videbatur, nisi sonaret ibi no-
men Iesu. Corpus autem Christi in sacramento altaris deuotissimè venerabatur, & sub
eleuatione illius in Missa flebat vberimè: & frequenter ab eleuatione vsque ad sacram
communione sic præ deuotione manebat abstracta à corporis sensibus, vt quasi mor-
tua videretur. Quando verò sacram erat communione perceptura, die præcedenti
non sumebat nisi panem & aquam, & tota nocte in orationibus permanebat. Sumebat
autem ipsum sacramentum cum magna deuotione & multo lachrymarum imbri, at-
que interdum ad eò rapiēbatur in spiritu, vt ceu mortua videretur: nec rarò visa est in-
tere cœlum & terram plus quàm cubiti altitudine eleuata, nullis corporis sensibus vtens.
Post acceptam verò Eucharistiam, tenebat ab vna parte mappulam ante facies ad com-
munionem accedētiū hoc sine, vt videret identidē corpus Christi. Ipsa quoquē die,
qua communicārat, persistebat continenter in precibus vsque ad noctem: & tunc cibo
valde modico vtebatur. Beatam quoquē Virginem, Dei matrem, præcipuo venerabatur
affectu, & vbi quē eius videbat imaginem, flexis genibus salutationē angelicam pro-
ferebat. In vigilijs Natiuitatis Christi & quatuor solennitatū beatæ Virginis, dum in
loco Capitulari pronunciabatur diei sequentis solennitas, deuotionem mirabilem præ-
se ferebat, se prosternens, & cum lachrymis orans, gratias agens Deo, in iisdemque Vi-
gilijs non nisi pane & aqua vescēbatur. In singulis quoquē festiuitatibus beatæ Virgi-
nis ac intra octauas offerebat eidem sanctissimæ Virgini mille salutationes angelicas,
ad singulas quasque humi se prosternens.

Amor & re-
uerētia eius
erga crucē
Christi.

Ad sacram
communi-
onem vt se
præpararit.

Amor erga
beatā Vir-
ginem.

Humilitatis & paupertatis studium in vestibus præcipuè declarabat. Pannus, quo in-
duebatur, rudior erat, asperiorque & vilior vestibus aliarum. Nunquam lincis vtebatur
nec in capite, nec in corpore, nec in lecto. Per totam Quadragesimam non mutabat ve-
stes, & alijs quoquē temporibus rarò admodum. Vestimēta eius rarissimè lauabantur:
itaque tum propter vetustatem, tum longum vsum contrahebāt sordes, & vermes mul-
tos: quæ causa fuit, vt multæ vitarent eam, nec illi vellent assidere, nè inficerentur ver-
mibus eius. Quando hortabantur eam sorores, vt vestes curaret mundari, & à vermibus
repurgari, dicebat: Permittatis corpus meum amore Iesu Christi Domini nostri ab his
vermibus lacerari: non sit vobis isthuc curæ, ego sola fero & sentio. Rarò balneis, rarissimè
vnguentis, rarò capitis lotionē vtebatur.

Humilitas
& pauper-
tas vestiū.

In Quadragesima verò nunquam à quinto ætatis anno laneum industum deposuit:
neque tunc lincis ad carnem vtebatur indumentis, etiamsi morbo esset correpta. Circa
septimum annū aspersionem cilicium ad carnem ferre cœpit, & deinceps per totam vitam
in aduentu Domini & Quadragesima, ieiunijs quatuor temporū, vigilijs Christi & bea-
tæ Virginis, Apostolorum & præcipuorum sanctorum: alijs verò temporibus à die Iouis
vsque ad Completorium sabbati sequentis eo vtebatur. A duodécimo verò anno, in
quo professionem expressam fecit, confessarius ei occultè obtinuit & tradidit cilicium
aspernūm è pilis equorum & fetis porcorum, cum multis intextum nodis instar retis.
Occultabat autem virgo quantum poterat cilicium suum, & vt à nullo videretur, ma-
necas de panno veteri assuebat cilicio, à cubito vsque ad manus. Hortabatur etiam soci-
as sorores secretè induere cilicium ad nudam carnem. Præter hoc habebat sub cilicio
circulum ferreum, quo caro eius nuda fortiter stringebatur: & ad iacēdum nocte habe-
bat etingulum è pellibus hericij spinis horridum. Crebrò etiam voluit ligari brachia sua
nuda funibus canabinis, & intantum stringi, vt funes carni inherentes, eam rumperent

Vtitur aspe-
ro cilicio.

Circulo fer-
reo se strin-
git.

- Clauiculi in calceis.** ac lacerarent. Habebat etiam in calceis suis clauiculos quosdam ferreos, quorum acumina ita erant disposita, vt quocumque vel ambularet, vel subsisteret, plantas pedum eius pungerent atque cruerent. Corpus quoque suum multis ictibus flagellabatur: nocte qualibet, post disciplinam, vt vocatur, cum alijs communiter acceptam, secedentibus ceteris, rursus ipsa se cadebat virgis vel virgultis spinosis, vel cum virgulis circumpositis pellibus aculeatis hericij, iubebat se ab alijs verberari vsque ad sanguinis effusionem; quae licet horrerent, attamen contradicere non audentes, obediebant inuitae, & interdum plorabant. Ducebat autem eas ad loca secreta, vt clam verberaretur, ne ab alijs posset animaduerti. Tantum vero fatigabatur quaedam verberando eam, vt vix posset respirare. Et quantum eiusmodi verbera quotidie perferret, specialiter tamen die sancto Cœnæ & duobus alijs ante Pascha singulis horis diurnis & nocturnis, tantis se afflictebat verberibus & flagellis, vt sanguis ex eius corpore vberim emanaret. Quadam nocte, cum essent densissima tenebrae, duxit quaedam sororem ad locum admodum secretum, vt ibi manibus eius verberaretur: vbi cum se spoliasset & carnem nudam exposuisset, lux copiosa de celo super eam descendit, & totam illustrans domum, tam diu durauit, donec completa verberatione vestes resumpsit: quibus vbi se induit, lux euauit, & duae sorores, quae hoc viderant, accurrerunt, & se precibus eius commendauerunt. Quadam quoque die, cum adhuc non nisi decem esset annorum, inueniens iuenculas virgines ludentes in valetudinario, & propter obscuritatem tenebrosi temporis parum aut nihil videntes, dixit eis: Vultis vt faciam vobis apparere solem? Illis desiderantibus, sed impossibile putantibus, indicauit locum quendam digito, satis propinquum, & dixit eis: Iuit & orauit, & statim sol apparet & clarè lucens, totam domum illuminauit. Quodam tempore cum circa mediam noctem esset in ambulacro, quod est ante dormitorium sororum, & de celestibus cogitaret, apparuerunt ei sol & luna, lucentes in medio caeli.
- Eius ieiunia.** Carnem suam abstinentijs & ieiunijs assiduè macerabat. Crebro sedens ad mensam cum alijs, maiori temporis parte, quo ceterae vescerentur, velabat faciem suam, & tacita orabat. Si cibus delicatior vel vinum melius esset appositum, indignè ferebat, & accipere noluit, non nisi cibo & potu communi uti volens. Ab Exaltatione sanctae Crucis vsque ad Pascha quotidie ieiunabat: & si Priorissa eam cogere vellet uti dispensationibus, tandiu flebat, donec Priorissam vinceret lachrymis, vt eam permitteret ieiunare. Non solum autem in vigilijs Natiuitatis Christi & beatæ Virginis, verum etiam Pentecostes & Apostolorum, sed & quorumlibet solennium sanctorum, & per totam Quadragesimam, ac omni quarta & sexta feria ut plurimum solo pane & aqua contenta fuit, & illis diebus permittitur illi erat priuatim cibum sumere, ne ab alijs videretur. A carnibus semper abstinuit toto tempore vitæ suæ, nisi graui & euidenti infirmitate teneretur. Suas ægritudines celabat, quantum poterat, ne propter eas in valetudinario habitare & carnes comedere cogeretur. Quadam vice grauem fluxum sanguinis passa fuit quadraginta diebus, at nihilominus semper comedit cum alijs in refectorio, cubauit in dormitorio, & fecit officia monasterij perinde vt sana, hoc solum sciens in secreto quaedam sorore, cui inhiuerat, ne alijs reuelaret.
- Vide duritiam vitæ sub Pascha.** A quarto anno ætatis semper in die Parasceues ieiunauit: toto vero triduo ante Pascha singulis annis non se reponebat in lectum, nec dormiebat, nec comedebat vel bibebat: sed continuè vel stans erecta, oculis eleuatis in celum, vel ante altare S. Crucis iacens prostrata, nisi quando diuinum persoluebatur officium, orabat, legebat psalterium, flebat, & corpus diutius solito vsque ad largam effusionem sanguinis verberabat. Et quidem corpusculum eius propter abstinentias, vigilijs & afflictiones alias adeo fuit macilentum & pallidum, vt intuentibus admirationem adferret. Exhibebat se sororibus ad omnia officia vel ministeria ancillam humilissimam. Sæpè seruebat in refectorio, & vbi cibum sororibus apposuerat, currebat latenter ad ecclesiam, & orabat donec comedissent: & tunc iterum rediens, illis in seruebat. Nec solum sanis, verum etiam infirmis, idque libentiùs & deuotiùs, ministrabat. Prima resciscebat earum ægritudines, moxque se ad seruiendum offerebat. Obseruantias siue instituta regularia perfectius cunctis alijs tota vita seruauit. Erat summè ad obedientiam parata, & si Priorissa aliquid sororibus faciendum imponeret indiscriminatim, erat ad exequendum parata, & omnes ad promptè obediendum suo prouocabat exemplo.

Nolebat parci sibi à pœnis, quæ ceteris sororibus irrogabantur. Itaque rogauit Priorem prouincialem, vt ipsi, sicut alijs, multam irrogaret pro fractione silentij: sicque factum est. Nam cum alijs humili discubuit, panem & aquam comedens. Erat etiam mitissima, multa que commiserationis & benignitatis erga illas, quæ ipsam iniuria affecissent. Si qua soror ei iniuriam faceret, prostrata ad pedes eius, petebat ab ea veniam, & promittebat sibi emendationem. Discordantes & turbatas reducebat ad pacem. Si soror per aliquot dies ei locuta non fuisset, quærebat eam, prostrataque rogabat veniam, timens ne aliquid haberet aduersus eam. Virginitatem cordis & corporis semper seruauit & precipue dilexit. Ea causa matrimonium ducis Poloniae & regis Boemiae, atque etiam Caroli regis Siciliae recusauit. Et cum diceretur ei, quod Papa dispensaret in voto solenni continentiae, quod iam fecerat, respondit se potius precipuram sibi nasum ac labia, & oculos euulsuram, quam in cuiuscunque matrimonium consensuram. Vt autem tales infestationes euaderet, benedictionem virginalem ab Archiepiscopo Strigonienensi suscepit. Cum autem diceretur, Tartaros venire in Vngariam, & inter cetera mala etiam virgines violare, ait Margareta: Ego scio quid faciam: labia mea detruncabo, & cum me sic viderint deturpatam, missam me facient.

Patientia.

Virginitatis studium.

Erat valde misericors, & compatiebatur miseris. Quando parentes mittebant ei aurum vel argentum, vel strenas & munuscula, nihil ipsa contingebat manibus, sed per manus Priorissæ curabat distribui pauperibus monasterijs, ecclesijs & sacerdotibus, ac alijs indigentibus. Cum mittebatur ei pannus preciosus pro veste, dabat illum pauperibus sororibus, recipiebaturque ab illis earum vilia indumenta. Si per fenestram chori vidisset pauperem, currebat ad Priorissam, orans vt pro illius necessitate faceret eleemosynam. Vidit quandoque hominem inopem & nudum in acerrima hyeme, moxque exuens optimam tunicam suam, cum bona venia Priorissæ, pauperi illam dedit. Vestes & linteamina mittebat seruientibus, quando agrotabant: fercula ipsi apposita in mensa & xenia, quæ à parentibus mittebantur, crebro distribuere infirmis, ita vt non raro ipsa ieiuna à mensa surrexerit. Hortabatur sorores, vt quæ eleemosynas corporales facere non possent, cum viderent pauperes, pro eis orarent. Omnibus igitur indigentibus compatiebatur, desolatas consolabatur. Si qua soror propter mortem, aegritudinem vel aduersos casus amicorum lugeret, lugebat cum ea, & eam confortabat. Quando videbat cæcos, claudos, aridos & alios morbos homines, plorabat, & gratias agebat Deo, dicens: Gratias ago Deo, quia me talibus corporis vitijs & incommodis subiecit, si ipsi placuisset.

Liberalitas & benignitas in miseris.

Orabat assidue, & à septimo ætatis anno vbicunque videbat sorores orantes, accurrebat & orabat cum eis. Omni tempore surgebat ad nocturnas preces, nec vnquam in vita sua ab illis, vel etiam à Missa & ceteris precibus horarijs absens fuit, nisi grauis eam morbus impediret. Preueniebat omnes ad Ecclesiam: diuque antequam pulsaretur ad nocturnas preces, orabat ante lectum: & audito signo, reponebat se in lectum, ne sorores surgentes, eam ad lectum inuenirent orantem. Antequam estrato surgeret, muniens se signo crucis, accipiebat crucem & osculabatur, oculisque apprimebat, & portans eam secum, ibat ante altare sanctæ Crucis vel imaginem crucifixi, & ibi orabat cum lacrymis, donec sorores chorum intrarent. Post illas noctis absolutas preces vsque ad auroram vel eire iter, manebat in orationibus: & sic ferè tota nocte vigilabat & orabat. Ab aurora verò vsque ad prædium auscultando Missæ sacrificio & orationibus vacabat, interim vsque adeo silentij tenax, vt nulli vellet loqui, ne ipsis quidem parentibus, vel fratri aut sorori, aut eorum nuncijs, nisi per Priorissam cogereetur. Contigit vt soror eius veniret ad eam, asserque caderet super caput orantis: at illa nec propter casum asseris, nec propter aduentum sororis, orationem interrupit. Captabat loca secreta ad orandum. Antequam iret ad prandium, semper orabat prius coram imagine crucifixi in domo capitulari. Post prandium continue vel operabatur manibus, vel seruebat infirmis aut sanis, vel orabat. Nunquam illi redio fuit orare. Post completorium manebat orans in templo donec ianua clauderetur: & sepè quidè rogabat custodem, vt tardiùs ianuam clauderet, quo diutius posset suis precationibus immorari. Clausis verò ianuis, orabat in domo capitulari ante imaginem crucifixi. Postremò clausis omnibus ostijs, orabat ante lectum vsque ad gallicinium: & tunc excitabat quandam sociam, & ducebat ad locum secretum, vbi se voluit eius manibus flagellari.

Sedulitas in precibus.

Nota stratū
taute vir-
ginis.

Gratia la-
chrymarū.

Desideriū
moriendi, p
Christo.

Ej^o ecstases.

Nihil ladi-
tur ab igne.

Miraculū.

Antequam somno se daret, ambulabat silenter per dormitorium, explorās si qua soror fleret, gerneret, vel re aliqua indigeret. Si quam indigam comperisset, providebat ei: & sic demum ibat cubitum: quanquam vix sciri poterat, num in lecto iaceret: nam expanso corio ante lectum, & lapide capiti supposito, dormiebat. Intrabat autē lectum, cum alia debebant surgere, vt irā semper in lecto iacuisse crederetur. In vigilia natiuitatis Christi mille orationes Dominicas, & in vigilia Pentecostes millies, Veni sancte spiritus: & in quatuor vigilijs beatissimæ Mariæ virginis, mille angelicas salutationes, cum totidem sui prostrationibus dicebat: atque in iisdem vigilijs tota nocte in templo vigilabat & orabat. In orationibus semper flebat. Habebat genas adustas profluuijs lachrymarum, quibus detergendis multa deterebat sudariola. Velum quoque capitis ad eō erat lachrymis madidum, ac si fuisset aquis intinctum. Propter assiduas prostrationes in cubitos & genua, vestes eius ijs in locis erant laceræ: cutis itidem in genibus contrita fuit: & tandem creuerunt ibi calli instar testæ oui induratae. Duabus septimanis ante Pascha occupabatur commemoratione Dominicæ passionis, cuius historiam sibi legi voluit vulgari idiomate, & exponi. Audiebat verò cum gemitibus & lachrymis: ijsque diebus semper vel stabat erecta, vel iacebat prostrata, nunquam sedens. Quandoquē in Dominica Palmarum, dum passio in ecclesia legebatur, adeo commota fuit corde, vt omnes crederent eam subito morituram. In die Parasceues ea hora, qua crux nudabatur, prostrata edebat magnos ciulatus, itā vt foris audiretur.

In vigilijs quoque martyrum curabat sibi legi & exponi passiones eorum, & illos imitari desiderans, dixit se penumerò: Vtinam fuisset illis temporibus quibus feruebāt persecutiones martyrum, & cum eis licuisset obire martyrium. Vtinam esset tempus aliquis persecutionis, vt amore martyrii pro Christo possem suscipere: vellem enim amore eius detruncari & comburi: & vt dolor duraret diutius, per membra singula lanari, & omni genere tormentorum excruciarī. Laudabat specialiter virgines, quæ pro Christo sustinere martyrium, & earum in ferendis martyrijs optabat, si esset possibile, se fuisse participem. Cum sparsus esset rumor, Tartaros aduētare in Hungariam, ait virgo martyrii desiderio: Orabo ne veniāt, vti ne noceant populo Christiano: sed quantum ad me attinet, vellem iam venissent, vt manibus illorum martyr possem effici. Et quia mens eius ad celum magno desiderio ferebatur, corpus etiam sequi volebat, Vnde non raro in die sancto Parasceues, & omnium Sanctorum ac Assumptionis beatissimæ Virginis vigilijs & solēnitatibus, visum est corpus eius inter celum & terram plusquam cubiti spatio eleuatum: sicque diū permanebat, nullis sensibus vtens corporeis, & quasi mortua videbatur.

Quadam vice in perugio omnium Sanctorum cum oraret, subito velut mortua cecidit, sicque permansit, donec soror quæ illi aderat, totum psalterium trañim dixit: tum verò mortuam eam putans, strepitum & voces edidit: sed nihil proficiens, alias vocans, mortuam esse dixit. Accurrebant illæ, & velut mortuam intuebantur. Tandem ad se redijt, seque non nisi breui spatio itā fuisse aiebat. Quodam tempore cum oraret, vocata septem vicibus, nihil audiuit. Ostendit autem cum vocaretur, quam primam illa vocationem putauit, demum respondit. Cum à precibus rediret, sæpè tanta in eius facie venustas relucebat, vt eam sorores adspicere non auderent. Quadam vice in aduentu Domini cum oraret nocte, subito rapta fuit in spiritu, & globus ac flamma ignis apparuit super caput eius: porrò soror ei assistens, crebro vocauit eam: sed cum nō responderet, cucurrit ad templum, vbi multas sorores orantes inuenit. Accurrerunt illæ, diuq; ibi steterunt, & multos quidem faciebant strepitus, sed illa rapta in spiritu, nihil aduertit. Tandem quasi excitata, ad se redijt. Dixerunt ergo ei, quod ignis esset super caput eius: at illa cum manu discussit, rogauitq; vt nemini diceret, quod vidissent. Postquam autē flamma disparuit, odor suauissimus in illo loco remansit. Denique ollam ardentem & tripodem ferreum candentem, de medio ignis nuda manu sine læsione manūs extraxit. Accidit quandoque, vt cum alia sorore portaret in tabula panes fermentatos ad furnum, mappula coopertos, eaque soror timeret ventum validum, qui iam suo impetu lectum domūs Capitularis transfulerat in pomarium. Orauit ergo, & statim ventus cessauit.

Cum frater quidam eius precibus nōllet acquiescere, vt maneret, & die crastino haberet concionem, orationibus eius, nullo tangente, fractus est currus fratris, & sic coactus est remanere. Peracta verò concione, rogauit virginem, vt currum sibi restitueret. Orauit

Oravit illa cum lachrymis, & statim currus, nullo rante, sed multis videntibus fuit diuinitus reparatus. Simile quiddam contigit etiā aliās cuidam fratri, manere renuenti. Cum enim vsque ad villā limites processisset, orante virgine fractus est currus, & eius absoluta cōcione instauratus. Item alius quidam frater ad preces eius manere nolens, vt cōcionaretur, vbi abscessit, cum tempus esset mirē serenum, virgo, sicut ei comminata fuerat, oravit Deū, vt benē plueret, vt manere cōgeretur vel inuitus: & statim tanta extitit pluuia, vt discendere nō posset. Quodam tempore Danubius inundans, hōrtum, sororū triduo inuasit. At Prior prouincialis Margareta hoc narranti non credidit. Erubescens verō illa, quod mendax putaretur, rogauit Deum, vt ostenderet vera ipsam dixisse: moxque inundans Danubius, in cōnobiū & officinas sororum sese intulit. Itaque sorores fugerunt in solarium, Priorque prouincialis ad cōnobiū murum ascendit. Duravit autem inundatio vsque ad preces vespertinas. Tum verō Margareta rogata à sororibus, oravit Dominum, vt aqua recederet: statimque recessit, & sub precibus nocturnis loca omnia adeo sunt exiccata, vt nullum vel aquæ vel luti vestigium ibi permanserit.

Danubij inundationē auertit suis precibus.

Puella quædam, missa ab ea nocte Paschæ ad querendam eius tunicam, cum esset nox obscura & ingens pluuia, cecidit in puteum profundū. Diū verō quæsita, nō inueniebatur, donec orante sancta virgine, in superficie aquæ apparuit, & cum labore extracta est. Eius autem omnia corporis membra confracta & conquassata erant, carebatque sensu & motu, & planè mortua videbatur. Improperabant itaque virgini, quod fuisset causa mortis eius. Oravit autem virgo beata cum lachrymis, & statim puella viua & sana, nullam habens lesionem, surrexit & ambulauit, prostrataque ad pedes eius, gratias egit, & postea multis superuixit annis. Cum sorores quandoque medicamenta apponeret cuidam ossi eius dilatato, & quædam soror ea causa murmuraret, mox illa idem os similiter affectum sensit suo in corpore, donec ad virginem veniens, culpam edixit suam, & veniam postulans, verbo illius statim curata fuit. Soror quædam grauem patiens dolorem digiti, rogauit eam, vt si quam haberet gemmam, talis doloris expultricem, ipsi accommodaret. At illa strinxit digitum eius, & cōfestim dolor cessauit. Prior prouincialis rogauit eam, vt curaret socium suum fratrem conuersum à quartana febre, quæ illum vexarat à festo B. Dominici vsque ad Purificationem beatæ Virginis. Oravit ergo pro eo, & quamprimum curatus est.

Puellā mortuam restituit vitæ.

Claruit etiam spiritu prophetiæ. Nam cum rex Bela, pater eius, iuisset pugnatum contra ducem Austriæ, dixit regi matri suæ, regem esse ducem victoria potiturum: quod & factum est. Nouitiæ cuidam cogitanti de elegantia vestium & secularium ornamentorū, atque hac de causa volenti redire ad seculum: quid cogitasset, indicauit, sicque eam in arrepto proposito confirmauit. Quandam sororem animo dolentem, quod seculo renunciasset, ad sanam mentem reduxit, cum totam cogitationis eius seriem ipsi exposuisset. Aliam iræ stimulis incitatum pacauit, eius cogitationes, quas animo voluerat, ei dicens. Aliam quoque ira commotam, nec seipsam tranquillare valentem, sedauit, causam illi aperiens, cur in eam perturbationē incidisset, & quid interim cogitasset. Obiit quoque suum anno vno antè prædixit & prædixit: & tandem nona die Ianuarij, cum sana esset corpore, multis presentibus, dixit, die abhinc decima se moriturā. Tertia verō die, postquam ista prædixerat, febre decubuit, quæ vsque ad diem, quem prædixerat, continua fuit: & interim semper orans, & de Deo cogitans, receptis deuotissime Ecclesiasticis sacramentis, vbi ad extremam horam venit, incepit psalmum illum, In te Domine speraui. Et cum dixisset, In manus tuas Domine commēdo spiritum meum, felicem animam trāsmisit in cælum. Obijt autem anno Domini 1270. ætatis verō suæ 28. Porro in Ordine vitam sanctam duxerat annis quatuor & viginti, vel circiter. Post trāsitum eius facies eius nimio decore resplēdit. Sub oculis color extitit aureus, nec vquam pulchrior visa fuerat, dum vixit, adeo vt Archiepiscopus Strigoniensis diceret sororibus, non debere eas flere quasi mortuam, quæ esset verè beata & cum Christo in gloria, & in cuius corpore resurrectionis insignia appārent. Simul etiam ex eius corpore manauit odor suauissimus, aromata superans vniuersa: isque sensibiliter à cunctis eō aduenientibus percipiebatur aliquot non paucis diebus. Quartadecima quoque die, cum saxum rude fuit eius sepulcro impositum, & rursus post tres menses quando fuit tumba illi adhibita marmorea, is odor erupit. Noctē qua decessit, frater Petrus, lector Laurienfis, post nocturnas preces dormiens, audiuit in somnis vocem dicentem: Agna mortua

Regis Belo victoriā aduersus Fredericū Austriæ ducem prædixit.

* Aut hinc legendum est decimano: aut in quibusdam martyrologijs lapsus est. Psal. 30.

Odor suauissimus, ex de-functæ corpore.

tua est. Manè ille hoc dixit fratribus, & omnes interpretati sunt de obitu Margaretae. Statimque ad monasterium accessit, & eam illa nocte migrasse comperit. Idem frater grauem dolorem dentium & tumorem in facie, quatuor dies & noctes passus erat. Noctis igitur principio orauit virginem Christi Margaretam, vt ipsum liberaret, promittens se diebus singulis in honorè eius genua curuaturum, si voti compos fieret: & ecce manè fuit penitus liberatus. Multa quoque alia miracula fecit & facit continuè in honorem sponsae suae sponsus virginum Iesus Christus Dominus noster, cui cum patre & spiritu sancto est honor, virtus, potestas, & imperiù, per infinita secula seculorum, Amen.

VITA S. VALERII TREVIRORVM EPISCOPI,
EX INSIGNI MANVSRIPTO CODICE DESCRIPTA.

Author Golscherus testatur alibi, se post excidium Treuericæ vrbis interrelictos cineres hæc & quedam alia in chartulis scripta reperisse.

29. IANVAR.

Multi conuertuntur ad fidem Christi.

Est venerabilem obitum beatissimi Eucharij, Treuericæ ciuitatis Archiepiscopi, sanctus Valerius in ministerium sacerdotale successit, illudque per quindecim annos sanctè viuendo & verbum vitæ prædicando, probatissimè rexit: In quo videlicet temporis spatio multos ad Dominum populos, signa magna & stupenda prodigia exercendo, conuertit, & ad agnitionem Catholicæ fidei saluberrima instigatione perduxit. Qui etiã tam studiosissimè verbo prædicationis instabat, vt iam tunc penè per Galliam & Germaniam Christiani paganos & numero superarent & religione. Erat nanque doctrina eius singulis congrua, cunctisque audientibus dulcis & gratissima: vnde ob mellisquam sermonis eius facundiam, vndique ad eum populi confluebant, & saltem aliquod verbum ex ore eius audire cupiebant.

Eius virtutes,

Luc. 11.
Matt. 25.

3. Eucharij ei apparet.

Accipit viaticum.
Decedit.

Quantùm verò ad proprios mores pertinuit, vt breuiter narrem, fuit cogitatione mundissimus, verbo utilis & discretus, operatione nihilominùs irreprehensibilis & præcipuus: ac sic per actiuam vitam singulis compassione extitit proximus, vt tamen præceteris contemplatione esset suspensus. Et in hac contemplatione positus, non deiebat fraternam condescensionem vitæ actualis: nec etiam in actione submissus, recedebat à sublimitate contemplationis. Quique salutaria monita sui magistri recto tramite sequens, Evangelicum triticum Dominicæ familiæ fideliter dispensauit, & credita sibi talenta spiritualibus augmentis quotidie multiplicauit. Cùm verò his profectum gradibus vsq; ad venerabiles canos peruenisset, & iam consummatio sui cursûs appropinquaret: quadam nocte apparuit ei beatus Eucharius per visionem, dicens: Tempus iam instat, frater Valeri, resolutionis tuæ, & parata sunt tibi gaudia retributionis æternæ. Pater enim tibi ianua regni cælestis, quam post hæc horam quinto die gratulabundus ingredieris, & de concessis Domini tui beneficijs sine fine lætaberis. Quapropter Maternum, agonis nostri cooperatorem, tui officij successorem constitue, illumque de visitatione nostra ante diem sui exitûs certissimum redde. Et hæc dicēs, recessit. Euigilans autem sanctus Valerius, mox visum somnium beato Materno cæterisque fratribus, qui præstò erant, narrauit, & eis diem obitûs sui latissimo vultu instare prædixit. Sequenti verò die venerabilem Maternum ad sacerdotalem gradum prouexit, & eum de studio commissi ministerij diligenter instruxit. Cùmque per prædictum spatium, ob famam depositionis eius aduenientes, fideles verbo salutiferæ admonitionis de exercitio sanctæ conuersationis instanter instrueret, & eos ad salutem animarum suarum dulcissima exhortatione paternisque visceribus incitaret: illucescente iam quinto die, oratorium ingressus, viaticum, quod ipse consecrauerat, accepit: & post hæc extensis inter discipulorum manus membris sacris, 4. Kalend. Febr. spiritum reddidit celo. Cuius corpus colligentes discipuli, sacratissimo corpori sancti Eucharij coapraverunt, & in eodem sarcophago cum diuinis laudibus condiderunt. Quod superna dispositione actum esse credimus, vt quorum vna mens semper in Domino erat, eorum quoque corpora nec sepulcrum ab inuicem separaret.

S. CON.